

GrønsagsNYT

Nr. 9 // 27. juni 2016

Aktuelt

Tørken er stort set afblæst i visse områder, hvor der har været voldsomme byger på besøg, og der er meldinger om haglskader. Da der er meget store forskelle på nedbørsmængderne over landet, kan det anbefales at følge med i tørkesituationen på:

<http://www.dmi.dk/vejr/maalinger/toerkeindeks/>

INDHOLD

Varsling	1
Tilskudsmuligheder	1
Nyt om kemi	1
Nyt om enkelte grønsagskulturer:	2
Salat	2
Kål	2
Løg	4
Gulerødder	6
Pastinak og persillerod	7
Rødbede	7
Jordskokker	8
Arrangementer 2016	8

Varsling

KÅLMØL er det helt store problem lige nu i markerne. Der er store angreb i både blomkål, hovedkål, grønkål og babyleaf produktioner og en del kulturer er opgivet og pløjet ned. Der har været behandlet med de forskellige mulige midler og i forskellige blandinger, desværre flere steder uden den ønskede effekt. Læs mere om bekæmpelse i afsnittet om kål.

Agerugler

Der har de sidste par uger været usædvanligt mange agerugler i fælderne på nogle lokaliteter. De mange tordenbyger og en vejruddigt med fortsat ustabil vejr medfører formentlig, at larverne dør, og at der kun i få udvalgte marker kan blive behov for bekæmpelse.

Gammaugler

De første gammaugler træffes nu flyvende i salaten klar til at lægge æg. Det er en dagaktiv ugle ("natsværmer"), der skræmmes op ved trafik i marken. Der er nu set larver, der kendes på at være grønne og have en lys stribe på siden. Denne skadegører kan angribe mange forskellige grønsager, men er normalt mest problematisk i salat og visse kåltyper.

Tilskudsmuligheder

Miljøteknologi 2016

Det forventes at ordningen åbner den 1. juli med ansøgningsfrist den 1. september. Se mere her: <http://naturerhverv.dk/tilskud-selvbetjening/tilskudsguide/miljoeteknologi-2016-kvaeg-svin-og-gartnerier/>

Spørg altid om muligheder for tilskud, inden du går i gang med et projekt. Kontakt: Mona H. Christensen, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N. Tlf.: 8740 5478. E-mail: mhc@seges.dk

Nyt om kemi

Dispensation til Vertimec EC i porrer

Miljøstyrelsen har givet dispensation til at anvende [Vertimec EC](#) mod trips i porrer.

Efter anmodning fra GartneriRådgivningen A/S har Miljøstyrelsen givet dispensation til at anvende Vertimec mod trips i porrer i perioden 1. juli - 28. oktober 2016.

Dispensationen til insektmidlet Vertimec EC (1-192), som indeholder abamectin, er givet på følgende betingelser:

- Må kun anvendes til bekæmpelse af trips i porrer i perioden 1. juli – 28. oktober 2016, hvorefter der er opbevaringsforbud, med mindre porreavleren har væksthuse med afgrøder, hvortil midlet er godkendt.
- Der må kun behandles med Vertimec EC efter, at de to tilladte behandlinger med Karate 2,5 WG har været udført.
- Den maksimale dosering er 0,5 l Vertimec EC pr. ha, som må udbringes højst tre gange med minimum syv dages interval.
- Der må ikke behandles senere end syv dage før høst.
- Der må ikke sprøjtes nærmere end 30 meter fra vandmiljøet.
- Sprøjteføreren skal sidde i en lukket førerkabine med kulfilter.
- Der bør anvendes afdriftsreducerende dyser.

[Brugsanvisningen](#) skal printes ud og opbevares i tilknytning til kemikalierummet og/eller dunken med Vertimec EC. [Registreringsnummer Vertimec EC – 1-192](#).

Autorisationsordning for køb af plantebeskyttelsesmidler på vej

Bekendtgørelse om autorisation og uddannelse af professionelle brugere af bekæmpelsesmidler og af ansatte hos forhandlere af bekæmpelsesmidler forventes at træde i kraft pr. 1. juli 2016. Miljøstyrelsen vil komme med yderligere information, så snart reglerne er trådt i kraft og dermed inden ferien. Det elektroniske system MAB til at håndtere autorisationsordningen bliver endelig testet i august-september, hvorefter alle interesserede kan oprette sig med sin autorisation fra 1. oktober.

Fra 1. oktober og frem bør man autorisere sig i MAB i forbindelse med deltagelse i opdateringskurser eller umiddelbart efter. På den måde bliver alle sprøjteførere løbende oprettet i MAB inden 1. juli 2020. Først herefter vil forhandlere af plantebeskyttelsesmidler skulle kontrollere deres kunders autorisation i forbindelse med salg af pesticider.

Indtil man er oprettet i MAB, skal man have en tro-og-lov erklæring liggende, hvor ejer/driftleder og den uddannede sprøjtefører i virksomheden skriver under på, at man opfylder uddannelsesforpligtelsen (har gyldigt sprøjtecertifikat/bevis og opdateringskurser). Miljøstyrelsen vil udarbejde skabelonen til denne erklæring. Autoriserer man sig i MAB så snart systemet gøres tilgængeligt, bortfalder kravet om tro-og-lov erklæring.

Nyt om enkelte grønsagskulturer:

Salat

Gammaugler

Der ses nu de første larver af gammaugler i salatkulturerne, ikke så overraskende efter store fangster i fælderne de sidste uger. De store larver æder inde i selve salathovederne og sviner meget med ekskrementer. De små larver kan bekæmpes med Dipel/Turex, et godkendt pyrethroid og/eller Steward.

Kål

Kålmøl

Situationen er meget slem derude og det er meget forskelligt, hvor godt larverne er blevet bekæmpet. Vi forventer, at næste cyklus allerede er i gang med sværmende kålmøl af "egen avl" fra egne marker. Disse vil meget hurtigt begynde at lægge æg, så der snart er små larver igen. Det er meget vigtigt at få ram på disse larver, inden de bliver for store og gemmer sig inde i hovederne. Det bebudede kølige og fugtige

vejr er ugunstigt for æg og larver, så der er en vis chance for, at angrebene kan kontrolleres fremadrettet. I forsøg er op til 50 % af æggene blevet rystet af og ødelagt ved en vanding med kanon.

På baggrund af de seneste erfaringer ser denne blanding ud til at være mest effektiv:

0,5-0,75 l [Movento SC 100](#) pr. ha (kun godkendt mod bladlus, men med sideeffekt over for larver af kålmøl) + 85 gram [Steward](#) pr. ha + godkendt pyrethroid i fuld dosis. Dertil et sprede-klæbemiddel, f.eks. Contact eller Agropol. Der anvendes mindst 500 l vand pr. ha i større kål, gerne mere, hvis midlet skal helt ind i hovedet/hjerteskuddet. Kør langsomt < 5 km/t og med højt tryk (4-5 bar). Luftassistance forøger chancen for at afsætte middel på bagsiden af bladene, hvor der sidder flest larver.

Hverken Steward eller Movento har en synlig effekt over for larverne de første par dage, da de er ædegifte. Movento ovenikøbet systemisk, så den fulde effekt først ses efter minimum en uge. Det må anbefales at gentage behandlingen efter 5-6 dage, selv om den fulde effekt ikke kan ses endnu, da der kommer nyudklækkede larver til hver eneste dag.

I økologisk produktion eller hvor sprøjtefristen (følg hyperlinks til Middeldatabasen) ikke kan overholdes, anvendes [DiPel DF](#) eller Turex, der begge er B.t. midler. Der meldes om god effekt på små larver, når der er behandlet med fuld dosis og med 3 dages interval. I produktion af havefrø har man bl.a. anvendt Dipel med rimelig effekt. Her sidder larverne dog mere ubeskyttede og er lettere at ramme end i f.eks. hovedkål.

Dækning med insektnet har visse steder været effektiv, men det kræver, at der går meget kort tid mellem aftagning og pålægning i forbindelse med eftergødskning og lignende. Kålmøllene kan endog lægge æg på blade, der berører insektnettet, men i disse tilfælde bliver hjerteskudd og det senere hoved ikke berørt.

Forebyggelse af gråskimmel

I de allerede skadede kål, med mange huller efter larver, kan der udvikles gråskimmel sekundært. Dette kan f.eks. forebygges med Switch 62,5 WG (0,6 kg pr. ha, max. 2 behandlinger og 7 dages sprøjtefrist).

Den lille Kålflue, 2. generation

Ifølge prognosen nærmer vi os nu tidspunktet for 2. generation af kålfluer og dermed fornyet æglægning. https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Plantevaern/Skadedyr/Skadedyrsarter/Sider/PL_Kaalflue_varsling.aspx

På lune lokaliteter, og hvor der var et tidligt angreb af 1. generation, forventer vi allerede æglægning fra denne uge. Dækning med insektnet er den eneste sikre metode til at forebygge mod angreb. Småplanter der er behandlet med Tracer (spinosad) fra plantetiltrækkeren vil dog være beskyttet de første 2-3 uger efter udplantning. Flyvningen vil vare fra 2-4 uger afhængig af vejret.

Glimmerbøsser og skulpesnudebiller

Glimmerbøsser og snudebiller kan i større antal lave skader på især nydannede blomkål og broccoli ved at gnave i overfladen. Ydermere er de uønskede i salgsvaren. Glimmerbøsserne vides at have udviklet resistens over for samtlige godkendte pyrethroider. I vinterraps frarådes i hvert fald brug af hhv. Karate, Cyperb og Fastac mod glimmerbøsser, så [Steward](#) (kun i blomkål og broccoli) eller Mavrik 2F (blomkål, broccoli, hovedkål og rosenkål) er alternative muligheder, når det gælder glimmerbøsser.

I den forbindelse er det positivt at erfare, at skulpesnudebillerne ikke ser ud til at have udviklet resistens over Karate:

https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Afgroeder/Olieplanter/Vinterraps/Sider/pl_pn_16_2353_2439.aspx

kræver login til Landbrugsinfo.

.....

Løg

Generelt

Endelig ser det ud til, at der er ved at komme styr på ukrudtet. Det er heldigvis lykkedes at bevare de løg, der overlevede fremspiringen, og fået bekæmpet ukrudtet uden de helt store skader. Der er dog noget påvirkning af Fenix, så løgene trænger til at få fred, så de kan gro. Løgene er noget større og mindst 2 uger foran sidste år. Så det er vigtigt at løgene fra nu af holdes i gang med vanding og gødning. De må ikke gå i stå, det er jo ikke sikkert, at vi får så varm august og september som sidste år.

Desværre er der nu fundet løgskimmel i sætteløg. Endnu kun på Samsø, hvor der ellers aldrig plejer at være så store problemer. Med skimmelfavorabelt vejr kan det forventes i hele landet og det er også tiden at forebygge i de største såløg.

Ukrudtsbekæmpelse

I sætteløgene ser det ud til, at den øgede mængde Fenix, der er brugt i år, kan holde mod nyfremspiret ukrudt.

I såløgene har snerlepileurter og mælder været genstridige i år. Sørg for at blive ved, til de er helt døde. Det ser heldigvis ud til, at det er lykkedes nu. Der er også i såløgene brugt mere Fenix end tidligere og hvis der er brugt 1,5 - 2 l pr. ha, kan det overvejes, om det er nødvendigt at forebygge mod ny fremspiring med Boxer.

Hvis der alligevel kommer nyt ukrudt, efter at der er færdigbehandlet, kan der bruges 0,2 l Totril eller 0,15 l Xince + 0,4 l Fenix eller 1-1,5 l Boxer pr. ha. Især, hvis der er Sort Natskygge, er Boxer blandingen god. Hvis det er spildraps, skal der bruges en blanding med Fenix.

Husk, at første behandling mod græs skal følges op af en behandling 10-12 dage efter første sprøjtning. Der skal bruges samme middel begge gange, ellers bliver effekten for lille. Der bruges 0,5 l Aramo + 0,5 Dash eller 0,35 l Select + 0,35 l Renol pr. ha. Begge gange.

Status for godkendelser af herbicider til løg:

• Stomp CS	Godkendt til 31. juli 2017
• Boxer	Godkendt til 1. juli 2018
• Fenix	Godkendt til 1. august 2018
(regelret godkendelse i stikløg, off-label i såløg)
• Totril	Afmeldt, men restlager må bruges indtil 28. august 2016
• Xince	Godkendt til 31. juli 2018
(mindre anvendelse i kepaløg, skalotteløg og hvidløg)
• Aramo	Tilbagekaldt, men restlager må bruges indtil 1. december 2016
• Matrigon 72 SG	Godkendt til 30. april 2019 (mindre anvendelse i løg)
• Select 240 EC	Godkendt på en tidsbegrænset dispensation i 120 dage i 2016.
Gældende fra den 15. april. Der søges igen i 2017 og håber, at vi får en ny dispensation. Midlet må ikke opbevares efter dispensationens udløb.

Svampebekæmpelse konventionelle løg

Fundet af løgskimmel viser, at der er behov for intensiv bekæmpelse og forebyggelse i de sætteløg, der ikke skal bruges til bundter eller frilægges inden 2 uger.

De største såløg har 7 blade, så der skal også her forebygges med 2,0 kg Dithane NT + 0,3 l Shirlan pr. ha.

Hvis der bliver fundet skimmel, bruges 2 kg Acrobat WG eller 2,5 l Cabrio Duo + 0,5 l Shirlan pr. ha med meget korte intervaller (3-4 dage).

Switch 62,5 WG er som tidligere skrevet godkendt til mindre anvendelse mod svampesygdomme i løg og bruges mod gråskimmel og bladgråskimmel.

Det er et godt supplement til de tidlige sprøjtninger mod gråskimmel, så vi kan gemme de 2x1 l Signum pr. ha til sidst på sæsonen; den bruges en gang i juli og måske to gange ved varmt og fugtigt vejr, gråskimmelvejr.

Senere på sæsonen skal der behandles efter følgende plan i gule:

- 5-6 uger før forventet frilægning; 2 kg Dithane NT + 0,3 Shirlan
- 4-5 uger før forventet frilægning: 2 kg Dithane NT + 0,4 l Ortiva top
- 4 uger før forventet frilægning: 2 kg Acrobat WG eller 2,5 l Cabrio Duo + 0,3 l Shirlan
- 3 uger før forventet frilægning og ved udsigt til varmt og vådt vejr: 1,0 kg Switch 62,5 WG + 0,3 l Shirlan
- 2 uger før forventet frilægning: 1 kg Signum WG + 0,3 l Shirlan
- 1 uge før forventet frilægning: 1 kg Signum WG + 0,3 l Shirlan

I røde løg kan mængden af Shirlan, Ortiva Top og Switch med fordel øges. Planen kan se sådan ud:

Til forebyggende behandlinger bruges der 2,0 kg Dithane NT + 0,4 l Shirlan pr. ha.

Hvis der bliver fundet løgskimmel, bruges 2 kg Acrobat WG eller 2,5 l Cabrio Duo + 0,5 l Shirlan pr. ha med meget korte intervaller (3-4 dage).

Senere på sæsonen skal der behandles efter følgende plan i røde løg:

- 5-6 uger før forventet frilægning; 2 kg Dithane NT + 0,5 l Shirlan + 0,4 l Ortiva Top
- 4-5 uger før forventet frilægning: 2 kg Dithane NT + 0,5 l Shirlan + 0,4 l Ortiva top
- 4 uger før forventet frilægning: 2 kg Acrobat WG eller 2,5 l Cabrio Duo + 0,5 l Shirlan
- 3 uger før forventet frilægning og ved udsigt til varmt og vådt vejr: 1,0 kg Switch 62,5 WG + 0,5 l Shirlan
- 2 uger før forventet frilægning: 1 kg Signum WG + 0,3 l Shirlan
- 1 uge før forventet frilægning: 1 kg Signum WG + 0,3 l Shirlan

Alle doseringer er pr ha. I svampesprøjtningerne skiftes der mellem at iblande enten 3 kg bittersalt (2 % magnesiumsulfat opløsning) 1,5 kg mangansulfat eller 1,5 kg zinksulfat pr. ha. Der må ikke sprøjtes i solskinsvejr pga. risiko for svidning. Der kan også bruges et bredspektret mikronæringsmiddel som

medtages med 1-1,5 l, hver gang der svampesprøjtes.

Til de sidste behandlinger kan bruges 4-5 kg urea pr. ha.

Virkning og dækning forbedres ved tilsætning af spredklæbemiddel. Ved tilsætning af mikronæring kan det evt. undlades.

Sprøjtefrister:

Acrobat:	28 dage og max 4 behandlinger med 2 kg
Dithane NT:	28 dage og max 4 behandlinger med 2,5 kg
Cabrio Duo:	7 dage og max 3 behandlinger med 2,5 l
Shirlan:	7 dage og max 5 behandlinger med 0,5 l
Signum WG:	7 dage og max 2 behandlinger med 1,0 kg
Ortiva Top:	14 dage og max en behandling med 0,6 l
Switch 62,5 WG:	14 dage og max 2 behandlinger med 1 kg

Vanding

Selvom de fleste har fået regn nok lige nu, skal I passe på ikke at komme bagefter. Løgene må ikke gå i stå nu. Det er de næste 4-5 uger, udbyttet skal hæves. Små såløg bruger 15-20 mm om ugen og store såløg og sætteløg bruger 25-35 mm om ugen. Det er bedst at vande med 15-20 mm ad gangen.

Økologi

Den sidste gylletilførsel skal gives i de mindste løg nu og der skal tages en nitrattest for at vurdere, hvor meget der mangler.

For at der kan udbringes mikronæringsstoffer i økologiske afgrøder, skal avleren have en konsulent-erklæring, der understøttes af en blad- eller jordanalyse. Hvis der er konstateret synlig mangel, så er en konsulenterklæring nok. Det er en god ide at tage et billede som dokumentation i denne situation. Ud over mangan kan der være mangel af zink, bor, kobber og magnesium.

Ukrudtsbekæmpelse i økologiske planteløg

Det er ved at være slut med mekanisk rensning for i år. Der er i en del arealer brug for, at der håndledes stort ukrudt. Det er vigtigt for kvaliteten af løgene, at der er så lidt ukrudt som muligt, når løgene skal frilægges, høstes og lagres.

Gulerødder

Gulerodsfluen

Der fanges pt ingen gulerodsfluer på de gule limplader. Fangsterne toppede omkring 1. juni i en meget koncentreret periode. Det gode vejr på det tidspunkt har formentlig medført, at gulerodsfluernes æglægning var overstået på ganske få dage. Modsat sidste år, hvor det var relativt koldt i maj og første halvdel af juni og hvor fangsterne fortsatte ind i juli måned.

Vi kan måske forvente, at anden generation gulerodsfluer kommer i en kort, koncentreret periode og at æglægningen alt efter vejret vil være hurtigere afsluttet i år, med en koncentreret æglægning i perioden 5. - 25. august.

Gulerodsbladloppen

GartneriRådgivningen har undersøgt gule limplader fra gulerodsmarker for gulerodsbladloppen (psyllids) fra de områder, hvor der primært produceres gulerødder i Danmark. Der er ikke fundet bladlopper på limpladerne i perioden fra medio maj til medio juni. Meget tyder på, at gulerodsbladloppen forekommer i meget begrænset mængde i Danmark og at det måske er årsagen til, at vi ikke finder gulerodstoppe med sugeskader eller liberibacter (*Candidatus Liberibacter solanacearum*) i gulerødderne senere på året. Bladlopper og liberibacter har gennem de seneste år udviklet sig til en alvorlig skadegører i gulerodsproduktionen i Sverige, Norge og dele af Tyskland.

Bladlus

Der er fundet bladlus i gulerødder på planter, som ikke er ret meget mere end 5 cm høje (2-3 løvblade). Bladlus plejer ikke at udvikle sig til et problem i gulerødder. Oftest forsvinder de helt af sig selv igen i løbet af et par uger. Man bør dog holde et vågent øje med dem og evt. sprøjte, hvis populationen udvikler sig i en uheldig retning.

Delt gødsning er normal praksis i gulerødder, bl.a. fordi der går meget lang tid fra udbringning i det tidlige forår, til gulerødderne i efteråret begynder at optage kvælstof i større mængde. I den mellemliggende periode vil der være risiko for tab, hvis der kommer ekstremt meget nedbør eller som følge af vanding. Anden gødsning tilføres efter planteetablering, når gulerødderne er ca. 10 cm høje. Det sker typisk i sidste halvdel af juni. Det giver også en god afstand til det tidspunkt i august, hvor man på basis af N-min prøver tager stilling til, om der er behov for eftergødsning.

Pastinak og persillerod

Ukrudtsbekæmpelsen i pastinak bør være afsluttet nu. Pastinakkerne hyppes herefter et par gange for at sikre, at nyfremspiret ukrudt ikke når at udvikle sig til et problem, inden pastinakkerne lukker helt sammen i rækkerne.

Persillerødderne er derimod stadig meget små og giver ingen effektiv konkurrence over for ukrudt. Bedst som man tror, man er færdig, kommer der nye ukrudsplanter, som skal bekæmpes, enten med Fenix, renser eller håndlugning. Persillerod kan være vanskelig at hyppe, fordi bladene lægger sig på jorden og er sarte over for mekaniske skader. Hold godt øje med græsukrudt, som skal bekæmpes i persillerod. Specielt i økologisk persillerod kan rapgræs være en stor udfordring at luge væk.

Rødbede

Anden generation af bedefluer lægger ofte æg først i juli. Hold øje med æggene og sprøjt evt., når der er mange planter med æg. Det er de små rødbedeplanter, der er mest følsomme for angreb. Store rødbeder kan bedre tåle, at bedefluerne gnaver i bladene. Æggene findes let ved at undersøge bagsiden af de ældste blade. Her ses æg som små hvide stave, der ligger side om side. Se foto >>>>.

Æg af bedefluen

Jordskokker

Jordskokkerne er høje og ukrudtsbekæmpelse samt eftergødskning bør være afsluttet nu. I perioder med fugt og høj temperatur kan der være risiko for infektion af knoldbægersvamp. Her findes ingen bekæmpelsesmuligheder. Angreb forebygges gennem sundt sædskifte og valg af mindre modtagelige sorter.

Arrangementer 2016

- 4.-5. juli Studietur til Tyskland for økologiske gulerodsproducenter; Tema: bladlopper og nematoder samt avlerbesøg. Yderligere oplysninger hurtigst muligt hos Richard de Visser på rdv@seges.dk
4. aug. kl. 10:40 Erfamøde Samsø. Mødested: i marken hos Henrik Bertelsen. Onsbjerg Mark 13, 8305 Samsø. Der køres op ad vej ved Grillen. Derefter køres til Ejnar og Rasmus Bager og til Jens Kjeldahl. Tilmelding senest dagen før, på pk1@seges.dk eller 40374651. Til den elektroniske tilmelding hedder mødet: **GR25/1-16**
5. aug. kl. 10:00 Erfa Fyn/Jylland
Orelund og Torup Bakkegård, Orelundvej 30, 5610 Assens. Efterfølgende kører vi til Strandby. Tilmelding senest dagen før, på pk1@seges.dk eller 40374651.
Elektronisk tilmelding **GR19/1-16**
11. aug. kl. 10:00 Erfa Sjælland
Karsten Andersen, Strandlyst 10, 4520 Svindinge. Tilmelding senest dagen før, på pk1@seges.dk eller 40374651.
Elektronisk tilmelding **GR19/2-16**

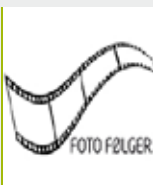
Se nyheder på:

Ole Scharff

Tlf: 87 40 66 34 / Mobil: 40 73 19 58

ohs@seges.dk

Lars Møller

Tlf: 40 84 30 11

lrm@seges.dk

Karina Frandsen

Tlf: 87 40 66 12 / Mobil: 21 64 80 85

kfr@seges.dk

Pernille Kynde

Tlf: 30 51 62 14

pbk@seges.dk

Richard de Visser

Tlf: 87 40 66 10 / Mobil: 30 53 87 16

rdv@seges.dk

Peder Krogsgård

Tlf: 40 37 46 51

pk1@seges.dk